

MŪSU PASTOGĖ

XLVI Metai Australian Lithuanian Weekly Registered by Australia Post publication NO NBH 0698 Kaina – Price \$1. 17.10.1994 Nr. 41(2395)

LIETUVOS ĮVYKIŲ A PŽVALGA

Santykiai su Rytais

Nors Lietuvos vyriausybė patvirtino taisykles, pagal kurias į Kaliningrado (Karaliaučiaus) sritį sudaromas karinis žemės ir oro "koridorius", dešinėsios ir centristinės politinės jėgos atsliepia ir toliau labai kritiškai. LDDP teigia, kad tokiam kariniam tranzitui pritaria Vakarų diplomatai ir kad tranzitas duos kraštui ekonominės naudos, tačiau kritikai čia imato Lietuvos įjungimą į Rusijos karinę sistemą, jau nekalbant apie judančių bazių įteisinimą.

Vidiniai nesutarimai turi ir platesnį pagrindą. Jau kuris laikas Rusijoje vis stiprėja jėgos, kurios nori atkurti vienkio ar kitokio pobūdžio „imperiją“ buvusios Sovietų sąjungos ribose. Vienos jėgos savo tikslus skelbia atvirai ir net agresyviai, kitos tokio tikslo siekia subtiliau, siūlydamos ekonominį bendradarbiavimą, judėjimo kliūčių ir vizų panaikinimą, vieningos transporto sistemos atkūrimą ir t.t. Pastaruoju metu pagausėjo įtakingų Rusijos asmenybių vizitai į Lietuvą, o ir pati Lietuvos vyriausybė ir prezidentas į tokius ryšius neretai žiūri palankiai. Teigiama, kad ryšių stiprinimas gyvins ir kels Lietuvos ekonomiką, stiprins "kaimynišką draugiškumą", o per jį ir krašto saugumą.

Šiuo metu Lietuvos vyriausybė pratęšė galiojimą taisyklei, kad atvykstantiems iš rytų (NVS) nereikia vizų ir užtenka iškviatimo. Betgi nuostabą sukėlė žinia, kad pagal šiek tiek ankstesnę sutartį Lietuvos geležinkeliai yra Rusijos sistemoje. Taip pat neseniai Lietuvoje lankantis Rusijos užsienio reikalų ministro pavaduotojui S. Krilovui, buvo pasirašytas protokolas, pagal kurį Rusijos ir Lietuvos užsienio reikalų ministerijos, reikalui esant, tarsis įvairiais klausimais, jų tarpe dėl užsienio politikos ir pažiūrų reikšimo Jungtinės Tautos. Daug reikšmės buvo skirta Kazachstano prezidento Nursultano Nazarbajovo ilgomam ir darbingam vizitui Lietuvoje. (Nazarbajovas yra vienas iš ryškiausių lyderių buvusios Sovietų sąjungos ribose ir dabar aktyviai propaguoja Euroazijos Sąjungos idėją, kuri apimtų valstybes nuo „Rytų Europos iki Ramiojo vandenyno“, prisimenant ryškiai gerėjančius santykius tarp Rusijos ir Kinijos.) Lietuvoje svarbiu yra laikomas ir premjero A. Šleževičiaus atsakomasis turiningas vizitas į Kazachstaną, kurio metu buvo plačiai tartasi tiek dėl tarpvalstybinių santykių, tiek dėl konkrečių prekybinių ryšių. Rodant, kad Lietuvos vyriausybės susidomėjimas tokiais ryšiais yra tikras, premjeras Šleževičius pasiūlė skirti žemės plotus Klaipėdoje, kad Kazachstanas galėtų statyti sandėlius.

Bendrai, Lietuvos vyriausybė ir prez-

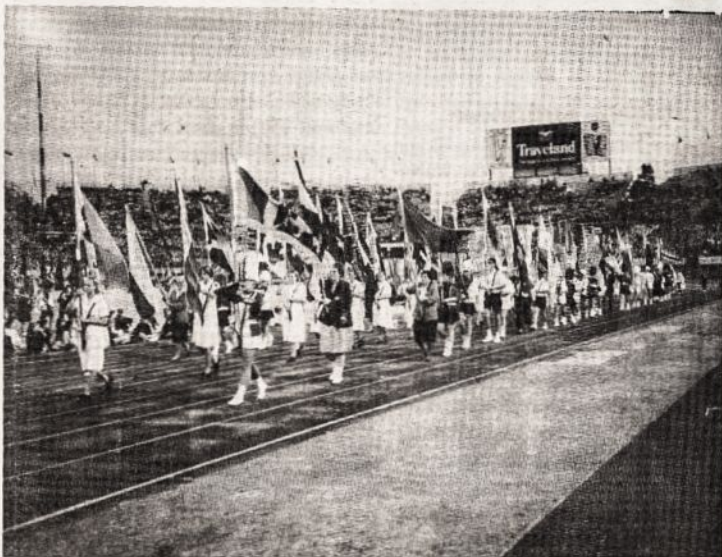
dentas plėtojantys ryšius su Rytais pristato kaip „padėties normalizavimą“, tačiau kaip tik ši tendencija sukelia įtarimų ir baimės. Opozicijos lyderis V. Landsbergis mano, kad LDDP vis atviriau laikosi politinės linijos, kuria siekiama atstatyti sovietiškus pavaldumo ir pritaikymo santykius. Vėl lendama atgal į maišą, Lietuvos suverenitetas atidavinėjamas gabaliukais. Panašių vertinimų sutinkama ir kitur, pvz. „Lietuvos ryte“ rašoma apie „neišvengiamą slydimą į Rusijos gniaužtus“. Pastebima, kad toks įvaizdis formuojasi ir Vakaruose, pvz. Švedijos premjeras Karl Bildt jau atskiria Lietuvą nuo Estijos ir Latvijos, nes jos aiškiai orientuojasi į Vakarus, o Lietuva – ne.

Paslaptingi milijardai

Viešumongrižo prieš metus kilęs skandalas, kad finansų ministras Eduardas Vilkelis pasirašė sutikimą imti nepaprastai didelę dolerinę paskolą iš vienos užsienio firmos, kurios reputacija vėliau pasirodė esanti neaiški. Pagal šį dokumentą, Lietuvos vyriausybė neatšaukiamai išpareigojo paimti iš firmos UFINCO Inc. 2,5 milijardo JAV dolerių paskolą dvidešimčiai metų už 5,5% metinių palūkanų. Virš 80 mln. dolerių turėjo atitekti tarpininkams. (Palyginimui: kol kas Lietuvos didokas išskolinimas užsieniui dar siekia tik apie pusę milijardo dolerių.)

Tuo metu „Lietuvos rytas“ rado, kad nurodytu adresu tokios firmos nėra, o jos reikalus tvarko 73 metų Olandijoje gimusi JAV pilietė. Pasaulio bankas taip pat konstatavo, kad minėta firma nėra registruota ir bankiniuose sluoksniuose nežinoma. Paprašytas pasiaiškinti Seime, ministras E. Vilkelis paminėjo, kad šiuo reikalu jam paskambinęs prezidentas A. Brazauskas ir „sakęs, kad yra tokia kredito linija ir paprašė pasidomėti“. Po diskusijų Seime, kai nepasitikėjimą ministru atmetė LDDP dauguma, reikalas visgi buvo atiduotas Generalinės prokuratūros tyrimui, būtent, ar tenka kelti ministrui baudžiamąją bylą.

To meto aplinkybės yra aprašomos dabar Seimui pateiktoje Generalinės prokuratūros analizėje. Dokumente sakoma, kad „kaip teigia finansų ministras savo pasiaiškinimuose, dėl paskolos jam paskambinęs tulas Riabovas, kurio vardo, tėvavardžio, pareigų ir adreso jis nežino, ir Riabovas apie tai nepasakė“. Rengiant ir pasirašant paskolos vyriausybinius dokumentus, buvo „bendraujama su Maskvos firmos atstovu Konstantinu, kurio tikslaus vardo ir tėvavardžio nustatyti nepavyko“. Savo ruožtu, Generalinė prokuratūra rado, kad UFINCO Inc. Maskvoje registruota

PASAULIO VETERANŲ ŽAIDYNĖSE, Brisbane, nešamos vėliavos (Lietuvos vėliava grupės priekyje). Žr. str. psl. 6-me.

nėra. Jos veikla jau buvusi sustabdyta 1990m. birželio 6d. už mokesčių nemokėjimą ir pajamų nedeklaravimą.

Ministro E. Vilkelio veiksmuose Generalinė prokuratūra išvėlgė nusikalstamos veiklos požymių. Tačiau byla jam nebuvo iškelta, kadangi šie veiksmai „nepadarė esminės žalos valstybės ir visuomenės interesams“. Finansiniuose sluoksniuose ši istorija pasakojama kitaip.

Ministerijų bėdos

Tebesitęsias skandalai – ar bent nesiska išaiškinti ir nubausti kaltininkų – keliose ministerijose. Neseniai „Lietuvos aidas“ plačiai aprašė padėtį Energetikos ministerijoje, kurios ankstesnę veiklą aštriai kritikavo valstybės kontrolieriai. Ministerijos veikloje buvo rasta nepateisinamų išlaidų, dirbtinų pristatymo „tarpininkų“, nereikalingo kainų kėlimo energijos vartotojams ir t.t.

Šiuo metu tiriama pagarsėjusi „Laveros“ byla, susieta su Žemės ūkio ministerija ir keliais aukštais valstybės pareigūnais. Reikalas sukasi apie 27 mln. litų paskolą, kurią pirmojo LDDP premjero B. Lubio pavedimu Žemės ūkio bankas buvo išdavęs minėtai firmai pirkti užsienyje grūdus ir gabenti į Lietuvą. Firma paskolos grąžinti nesugebėjo, o bent dalis grūdų guli neparduoti Lietuvos saugyklose. Jų kaina keliskart viršija vietinę, bet to, Lietuvoje grūdų netrūksta. Pagal vėliausią tesimo nuosprendį, „Lavera“ valstybei yra skolinga 51 mln. litų, bet pagal dienraštį „Respublika“ (kuris šią istoriją atidžiai seka ir neretai aprašo gana pašaipiai), skola siekia 99 mln. litų.

„Lietuvos rytas“ iškėlė iškėlė keistą įvykį Susisiekimo ministerijoje. Anksčiau ši ministerija buvo paskelbusi finansiskai svarbų konkursą geležinkelių pabėgiams gaminti, kurį po ilgesnio pasirodymo laimėjo vietinė bendrovė „Akso“ kartu su viena Lietuvos – Švedijos firma. Bet rugpjūčio pabaigoje ministerija netikėtai paskelbė, kad įvykęs antras konkursas,

kurį laimėjusi JAV kompanija „Alpha Empirion Building“. Kaip dienraštis nurodo, šioje kompanijoje interesų turi JAV komersantas Velonskis, prieš porą metų aktyviai dalyvavęs JAV komitete, kuris remė Aigirdą Brazauską Lietuvos prezidento rinkimuose. Dienraštis taip pat pabrėžia, kad Velonskis dalyvavo sandėriuose, kai buvo perkamas specialus lėktuvas Lietuvos prezidentui, už jį permokant keleatą šimtų tūkstančių dolerių. (Lietuva sumokėjo 2.289.000 dol., tačiau JAV rinkoje už tokio pat tipo lėktuvą buvo prašoma 1.595.000 dol. Pasak dienraščio, prezidento lėktuvas jau beveik trys mėnesiai beveik nenaudojamas rūdija Vilniaus aerouoste.)

Žurnalistas paaiškėjo, kad pabėgių pristatyme Velonskio kompanija gali būti tik tarpininkė. Kad valstybė jai turėtų mokėti beveik dvigubai daugiau negu konkuruojantiems lietuviams, apskaičiavo ir valstybės konsultantas prof. A. Kudzys, tačiau jis buvo slapta nušalintas nuo komisijos darbo.

Nauja komisija

Prezidento dekretu įsteigta nauja „Tarpžinybinė komisija kovai su ekonominiais nusikaltimais“, kurią sudaro keliolika aukštų pareigūnų iš ministerijų bei kitų valdžios institucijų. Jai vadovaus vidaus reikalų ministras Romas Vaitekūnas. Tuo pačiu panaikinamos kitos panašios komisijos, kurių vienai jau vadovavo pats prezidentas, o kitai – Seimo vicepirmininkas Egidijus Bičkauskas.

Komisijos įsteigimas bematant susilaukė abejonių, aštrios kritikos ir net ironijos. Iš konstitucinio taško ją kritikavo Tėvynės Sąjunga, iš politinio – opozicija apskritai, nes naujoji komisija susideda iš „savųjų“, t. y. asmenybių iš LDDP tarpo. Kritikai pabrėžia ir tai, kad, norint kovoti su korupcija, komisiją turėtų sudaryti ne institucijų vadovai ar

Nukelta į 2 psl.

Atkelta iš 1 psl.

jų aukšti atstovai, bet – kaip Vakaruose – asmenys, kurie į institucijų problemas gali žiūrėti „iš šalies“. Kadangi dekretą pasirašė ir premjeras A. Šleževičius, buvo prisiminta, kad, nežiūrint akivaizdžios korupcijos aukštuose ministerijų sluoksniuose, kol kas jis pats nesiėmė baudžiamųjų priemonių, ir tai buvo vienas iš kaltinimų premjerui, kai prieš keletą mėnesių socialdemokratai Seime mėgino jį atstatyti.

Padėtis muitinėse

Tėvynės Sąjunga padarė pareiškimą dėl padėties Lietuvos muitinėse, kuriame pabrėžiama, jog tvarka Lazdijų perėjimo punkte yra ypatingai bloga ir turi būti nedelsiant taisoma. Pareiškimas atkreipia dėmesį, kad premjero A. Šleževičiaus paskirtas vyriausiasis muitininkas Vitalijus Geržonas turi tik tą kvalifikaciją, kad jis anksčiau buvo komunistų partijos centro komiteto darbuotojas. Tėvynės Sąjunga siūlo, kad muitininkų problemas nagrinėti Seimas sudarytų atitinkamą komisiją.

Žurnalas „Veidas“ išspausdino straipsnį, nurodantį, kad muitinių darbą mėgsta buvę KGB tarnautojai. Anksčiau „Valstiečių laikraštys“ Seimo narys Algirdas Endriukaitis buvo nurodęs, kad vien Klaipėdos ir Lazdijų pasienio apsaugos tarnybose dirba iš buvusios KGB vienas pulkininkas, 11 majorų, 4 kapitonai, 4 vyr. leitenantai. Žemesnieji rangai nebuvo skaičiuoti.

Kaltės klausimas

Užmezgant glaudesnius ryšius tarp Lietuvos ir Izraelio, premjeras A. Šleževičius pareiškė, kad Lietuvos vyriausybė įsipareigoja teisti lietuvius dalyvavusius žydų naikinime. Šiuomi buvo pratęsta mintis, kurią Seimo pirmininkui Česlovui Jursėnui Lietuvon pakvietus Izraelio Kneset'o (parlamento) pirmininką Shevach Weiss, buvo išreiškę prezidentas A. Brazauskas ir patsai Č. Jursėnas. „Lietuvos ryto“ nr. 174 pranešimu, prezidentas tada nusiskundė, kad kai kurios politinės jėgos ir kai kurie politikai Lietuvoje norėtų pamiršti hit-

lerininkų vykdytą žydų genocidą, tačiau tai nesanti oficiali Lietuvos pozicija. Tai išgirdęs svečias minėjo, kad nepaprastai svarbu girdėti tokį reikšmingą Lietuvos prezidento pareiškimą. Savo ruožtu, Česlovas Jursėnas Kneset'o pirmininkui priminė Lietuvos pusės siūlymą sudaryti dvišalę (Lietuvos–Izraelio) komisiją konkrečioms žudikams tirti.

Atrodo, šių nutarimų ir pažadų dviasioje Lietuva užsieniui teikia archyvinę medžiagą. Aprašant neseniai JAV iškeltą bylą Aleksandrui Lileikiui, „Lietuvos rytas“ (nr. 195) praneša, kad „svarbiausi A. Lileikio įkalčiai yra Lietuvoje rasti ir, kaip manoma, jo pasirašyti dokumentai.“ Dienraštis priduria, kad „iškelti byla A. Lileikiui tapo įmanoma tik pastaraisiais metais, atidarius Lietuvos saugumo archyvus. Kai kurie bylos dokumentai gauti tik praėjusią savaitę.“

Šios temos dabar neretai paliečiamos tiek Lietuvoje, tiek JAV bei Kanados lietuvių spaudoje. Pabrėžiama, kaip lengva neteisingus senus kaltinimus panaudoti politiniams tikslams. Pokario represijų ir NKVD/KGB veiklos tyrinėtojas, Vilniuje dirbąs Juozas Starkauskas nurodo („Draugas“, 1994.VII.16), kaip sovietinis saugumas bandė supriešinti Amerikos lietuvius ir žydus, apibūdinant pabėgėlius kaip „fašistus“ ir „žydšaudžius“ todėl, kad jie buvo nusistatę prieš Sovietų sąjungą ir komunizmą apskritai. Komentatorių nuomone, toks juodinimas tebėra įmanomas ir dabar, nes kai NKVD ir vėliau KGB sudarydavo bylas, pvz. tremtiniais ir politikais, jiems neretai buvo prisegamas „fašisto“ ar „žydšaudžio“ kaltinimas, nors tie žmonės galėjo būti dori ir visai nekaltiniai asmenys. Kadangi tremtiniai ir politikai daugumoje yra stipraus antikomunistinio nusistatymo, o tokia laikysena gali nepatikti tam tikram Lietuvos sluoksniui, išlikę tremtiniai ir politikai vėl gali būti varginami („tiriami“) todėl, kad kadaise į jų bylas buvo įrašytas neteisingas ir biaušus kaltinimas. Šia prasme, jie gali būti varginami dėl jų priešiško komunizmui.

Paruošė V. Doniela

Susiskaidymo grėsmė

Lietuvos rinkėjai atmetė vadinamąjį ekonominį referendumą, bet jų nutarimas nedalyvauti balsavime toli gražu nereiškia jų pritarimo valdžios politikai. Nepasitenkinimas ir nusivylimas tolydžio auga, ir ne be pagrindo. Vis labiau žmonės įsitikina, kad premjero Adolfo Šleževičiaus vyriausybė nepajėgia sudaryti aiškaus plano Lietuvos problemoms išspręsti, o planą sudarius,

nepajėgtų jo nuosekliai įgyvendinti. Be veiklos gairių ir ryžto Lietuva pasmerkta toliau plūduriuoti.

Iš tiesų duomenys nėra džiuginantys. Vyriausybė negali didžiuliais dideliais laimėjimais. Daug ką lemia išorinės, ne nuo Lietuvos valdžios priklausomos sąlygos. Bet Estija ir Latvija turi grumtis su panašiomis, gal net mažiau palankiomis sąlygomis. Pagal gana vieną Vakarų nuomonę, jos gerokai veiksmingiau tvarkosi, o Lietuva vis labiau atsilieka. Tad negalima visos kaltės suvesti nepalankiai konjunktūrai ar buvusioms vyriausybėms. LDDP laimėjo rinkimus didele dalimi dėl to, kad žmonės manė, jog buvę komunistai geriau tvarkys šalies ūkį. Šie lūkesčiai neišsipildė. Nuo 1991 m. realios gyventojų pajamos smuko kokių trečdaliu, pramonės produkcijos supirkimas sumažėjo 36 nuošimčiais nuo 1992 m. gruodžio. Šis nesiliaujantis produkcijos mažėjimas paverčia niekais valdžios pareigūnų kalbas apie ūkio stabilizavimą. Nuosmūgio raidos sulėtinimas dar nėra stabilizacija. Ūki-

TRUMPAI IŠ VISUR

◆ Per kelias dienas Irakas sukoncestravo 64,000 karių bei 700 tankų Kuveito pasienyje, kitus 200,000 karių pervedamas į parengties stovį. Irako prezidentas Saddam Hussein paneigė užmetimus, kad jis ruošia antrą Kuveito invaziją, rezervuodamas sau teisę kariuomenės manevrams savo teritorijoje.

Kuveitas mobilizavo visas savo karines pajėgas, apie 20,000 karių. JAV prezidentas Bill Clinton įspėjo Saddam Hussein'ą neprašyti naujos avantiūros. Amerika skubiai siūnia pastiprinimus Kuveitui oro keliu. Be to, vienas lėktuvnešis atplaukė į Raudonąją jūrą, kitas įplaukė į Persų įlanką. Australija pažadėjo savo paramą prieš Iraką, jei bus į ją kreiptasi.

◆ Indonezija nepajėgia užgesinti miškų gaisrų, siaučiančių Sumatros ir Borneo salose. Tiršti dūmai aptemdė Singapūrą ir Malaizijos oro erdvę ir kliudo susisiekimui.

Stiprių pavasario vėjų palaikomi, pavojingi gaisrai siautė ir New South Wales bei Queensland valstijų sausras išdžiovintuose rytiniuose plotuose.

◆ Šiuo metu Kinija vienintelė nesilaiko kitų didžiųjų valstybių sutarto branduolinių ginklų bandymo moratoriumo. Spalio 7 d. Kinija vėl išsprogdino po žemę branduolinį ginklą, tai trečias toks sprogdinimas per metus.

◆ Rusijos gynybos ministras gen. Pavel Gračov paprašė iš savo vyriausybės daugiau pinigų kariuomenei. Šiuo metu kariuomenė turinti jų tik tiek, kad galėtų

ninkų viltys irgi nepasiteisino, nors reikia pripažinti, kad sausra smarkiai pablogino padėtį.

Lietuva nesulaukia užsienio investicijų. Šioje srityje valdžios pasyvumas itin pastebimas. Kol kas nepakeisti įstatymai, kurie draudžia užsieniečiams pirkti žemę Lietuvoje. Aiškina, kad konservatoriai priešinosi šiam žingsniui, užkerta kelią pataisoms. Bet tai tik krokodilo ašaros. LDDP Seime turi drausmingą daugumą, kuri reikalui esant priima visus reikalingus įstatymus. Kad įstatymai iki šiol nepakeisti, rodo jau minėtą valdžios nesugebėjimą nustatyti prioritetinį veiklos planą ir jo laikytis. Vyriausybė ir pats premjeras atsakingi už nutarimą neleisti užsienio bendrovei privatizuoti „Lietuvos“ viešbutį, nors numatoma suma akcijoms ir pastato restauravimui viršijo 20 milijonų dolerių. Neparduotas ir Marijampolės konservų fabrikas, vilkinami planai pritraukti užsienio investicijas į kitas gamyklas – pvz., Kėdainių chemijos kombinatą. Tačiau skubama parduoti, tiksliau tariant, dažnai tik perduoti vertingus objektus „grupėms draugų“ puslėčiui. Jonavos „Azotas“ – tai tik vienas pavyzdys. Valdžia ir teisėsaugos organai dažnai sėdi, sudėję rankas, kai grobstomas įmonės turtas, parduodamas už menkiausią kainą, nors tokie sandėriai garantuoja, kad įmonė ilgai nei bankrutuos. Nevykęs teisinimasis, kad privatizuojama pagal Sąjūdžio laikų įstatymus. Juk niekas nedraudžia Seimui pataisyti įstatymus, kai paaiškėja jų trūkumai. Šitie perdavimai nėra tik

išmokėti algas, o sąskaitytos už visas kitas išlaidas liekančios neapmokėtos.

◆ Izraelio socialinio aprūpinimo ministrė Ora Namir apkaltino Rusijos žydų bendruomenę, kad jos nariai išsiunčia savo senus tėvus į Izraelį, kaip naštą valstybei, o patys emigruoja į JAV ar Kanadą. Ji norėtų sustabdyti laisvą žydų išleidimą į Izraelį, nebent atvyksta visą šeima.

◆ Šveicarijoje sudegusiuose „Saulės Šventovės ordino“ religinės sektos ūkiuose rasti 48 sektos narių kūnai, suguldyti ritualiniai ratu. Kiti penki kūnai rasti dviejuose sudegusiuose namuose Kanadoje, Kvebeko provincijoje.

Pradžioje manyta, kad sektos nariai patys nusižudė. Dabar jų visų ar bent dalies nužudymu įtariamas sektos lyderis Luc Jouret, 46 metų gydytojas homeopatas. Yra duomenų spėti, kad jis ruošėsi pabėgti į Australiją. Luc Jouret pranašavo apokaliptinę pasaulio pabaigą, sekta sudarinėjo ginklų atsargas.

◆ Azerbaidžano prezidentas Haidar Alijev kreipėsi į tautą per televiziją, apkaltdamas savo ministrą pirmininką Suret Huseinov perversmo ruošimu bei prašydamas visus savo šalininkus susirinkti prie prezidentūros Baku miesto centre pademonstruoti paramą prezidentui.

Suret Huseinov trumpu pareiškimu paneigė bet kokius ryšius su tariamu perversmu.

◆ Haiti sostinės Port-au-Prince policijos viršininkas pulk. ltn. Michel Francois pabėgo į kaimyninę Dominikonų respubliką, nelaukdamas prezidento Jean-Bertrand Aristide grįžimo į Haitį. Pulk. Francois buvo pagrindinis 1991 metų karinio perversmo planuotojas ir trijų metų teroro Haiti kaltininkas.

privatus reikalas. Nuo jų nukentčia kone visi Lietuvos gyventojai, nes valstybės išdas netenka pajamų, tad negalima didinti algų arba jas net laiku išmokėti. Lietuvos turto išgrobstymo kronika, kai ji bus parašyta, atskleis nepaprastą visokių sukčių išradingumą ir valdžios pasyvumą.

Valdžiai ne ką geriau sekasi kovoti su korupcija ir organizuoti nusikalstamumu. Beveik negirdėti, kad būtų suimtas valdininkas už kyšininkavimą, nors tai beveik tampa darbo norma. Valdžia nieko nedaro net tada, kai tas kyšininkas, pvz., Lazdijuose, kenkia šalies tarptautiniam prestižui, daro Lietuvą pajaukos objektu. Jau žinomi arba bent įtariami mafijai paslaugas teikiantys teisėtvarkos organų darbuotojai, net teisėjai. Kažangi jie gauna valdišką algą, nebūtų sunku nustatyti, kiek jie teisėtai uždirbo, kiek jie gavo lėšų iš šaltinių, kokie buvo tie šaltiniai šaltiniai, ar tos pajamos buvo deklaruojamos ir apmokestinamos. Panašios priemonės gali būti taikomos ir mafiozių vadams, kurie negali sąžiningai deklaruoti savo pajamų. Savaime aišku, kad ne taip lengva pagauti korumpuotus valdininkus ir mafijos vadus. Bet taip pat aišku, kad Lietuvos valdžia turėjo baudžiamojon atsakomybėn pritraukti gerokai daugiau visokių nusikaltėlių, negu ji iki šiol padarė. Naujos komisijos, net ir Prezidento, vargu ar ką nors pakeis.

Valdžia didžiavosi, kad jai pasisekė depolitizuoti Lietuvos gyvenimą, nuraminti visuomenės aistras. Bet kyla

Nukelta į 3 psl.

„Diena“, 1994

SYDNĖJAUS LITUANISTINIULOSE KURSUOSE ATSLANKIUS

Rugsėjo 17 d., Strathfieldas, Alberto gatvė. Dar anksčiau rytas, truputį prieš 9 valandą. Mus pralenkia jaunuoliai su kuprinėlėmis ant pečių. Spėjame, kad ir jie skuba į Strathfieldo mergaičių gimnaziją, kur vyksta įvairiausių kalbų šeštadieninės pamokos. Pasirodo, jų čia esama visas skruzdėlynas – kiniečių, korėjiečių, vietnamiečių, kroatų, serbų, čekų, ukrainiečių, latvių... Žinoma, mums rūpi susirasti savąją – lietuvių kalbos klasę.

Mus į savo globą paima vyriausioji (ir, deja, vienintelė) vadovė – mokytoja, rašytoja Aldona Veščiuonaitė-Janavičienė. Nors ir labai užsiėmusi net su keliomis besimokančių grupelėmis, ji aiškina mums apie darbą mokykloje, mokinius, mokyklos tikslus.

Cia mokosi 10 mokinių, bet jų daugumas yra iš skirtingų klasių („skirtingų metų“, verčiant iš anglų kalbos), tad ir lietuvių kalbos reikalavimai kiekvienai grupei yra skirtingi: 9-ųjų metų – Jenni-

Klasėje: priešaky sėdi Daina Šlitterytė ir Audra Dičiūnaitė, už jų – Gintaras Fraser ir kt. (Straipsnis iliustruotas P. Žalies nuotraukomis.)

Teiraujamės kursų administracijos. Maloni mokytoja kroatė mus nuveda į sekančio pastato antrąjį aukštą, kur vienieltiame, didokame, kambaryje susispirę būsime lietuvių kalbos žinovai.

fer Bireitaitė, Viktoras Šlitteris; 10-ųjų – Eglė Gailiūnaitė, Elena Janė Cobb, Gintaras Fraser; 11-ųjų – Rita Pušaitė; 12-ųjų – tai šių metų abiturientės – Audra Dičiūnaitė (jos sesuo Daina, pernai

Šių metų abiturientės: iš kairės, Audra Dičiūnaitė, Elena Šliogerytė, Audrė Venclovaitė ir Daina Šlitterytė.

Atkelta iš 2 psl.

nauja visuomenės susiskaidymo grėsmė. Ši kartą takoskyra nebūtų tarp landsbergininkų ir brazauskininkų, bet tarp vargšų ir turtuolių, tarp jų, kuriems pertvarkymai sukėlė nuostolius, ir tų, kurie pralobė. Dažnai jaučiama tiek pagiežos bei paniekos vienui kitiems tarp mažiau ir geriau uždirbančiųjų. Bet Lietuvoje konfliktai gali tapti gerokai aštresni, nes vyrauja įsitikinimas, kad praturtėjo ne sąžiningai ir išradimai dirbantys žmonės, kurių triušas buvo naudingas visai Lietuvai, bet įvairūs prisiplakėliai bei nomenklatūrininkai, piktnaudžiaavę savo padėtimi ir pažintimis.

Rinkimų greit nebus. Konservatoriai turi užkietėjusių priešu, iš kitų partijų tik krikščionys demokratai rodo didesnę veiklumą. Bet LDDP neturėtų perdem optimistiškai vertinti savo pergalės tikimybę per ateinančius Seimo rinkimus.

Kęstutis K. GIRNIUS
(„Atgimimas“, nr. 35)

išlaikiusi abiturientės egzaminus jau pagal naująją sistemą, lanko Macquarie universitetą – studijuoja keturmėtį „Bachelor of science“ kursą („Animal physiology“). Elena Šliogerytė, Daina Šlitterytė ir Audrė Venclovaitė. Atskirai, apsirovusi žodynais, dirba Suanne Russell, australaitė, šiemet jau ketvirtą kartą vykstanti į Lietuvą, pamilusi mūsų kraštą ir jo žmones ir norinti išmokyti lietuviškai, nors ir nusiskundžianti, kad lietuvių kalba yra labai sunki. Ji ne vienintelė – dar dvisuaugusios studentės lanko lietuvių kalbos klases. Tai Brigita Olubas ir Kira Teresh, nors jų šiandien klasėje ir nebuvo.

Lituanistinių šeštadieninių kursų – mokyklos pradžia siekia 1978 metus, kai anuomet N.S.W. Švietimo departamentas suorganizavo „Saturday School of Community Languages“. Į 1978 m. kursų užsirašė 24 mokiniai, dirbo du mokytojai – su vyresniaisiais Vida Kabailienė, šių kursų iniciatorė ir vedėja, ir Ričardas Bukevičius.

Dabartinė kursų vadovė – mokytoja, Aldona Veščiuonaitė-Janavičienė dirba jau 15-tus metus – pirmus 8 metus dirbo

Sydnėjaus lituanistinių kursų lankytojai: iš kairės, sėdi Elena Cobb, Jennifer Bireitaitė, mok. Aldona Veščiuonaitė-Janavičienė, Daina Šlitterytė ir Audra Dičiūnaitė; stovi – Gintaras Fraser, Suanne Russell, Audrė Venclovaitė, Elena Šliogerytė, Eglė Gailiūnaitė ir Rita Pušaitė. Trūksta Viktoro Šlitterio.

Ashfieldo berniukų gimnazijoje, o dabar 7 metus – Strathfieldo mergaičių gimnazijoje. Būtinai reikėtų dar bent vieno mokytojo ar mokytojos su gimnazijos mokymo (kalbų) kvalifikacijom, bet pagalbos, nors ir buvo kreiptasi į bendruomenę – nesulaukta. Kaip konsultantai (padeda sustatyti, pagal Švietimo departamento reikalavimus, programas) šiemet prie kursų dirba dr. Darius Kairaitis ir dr. Ramutis Zakarevičius. Darbas mokykloje vyksta labai intensyviai, nes spalio 25 d. jau prasidės egzaminai abiturientams – jie bus atliekami raštu, o žodžiu (telefonu) buvo praversti 21 rugsėjo.

Egzaminai sudėtingi. Valdžios pareidymu nuo 1991 m. įvesti valstybiniai egzaminai, pagal naują sistemą – NAFLASSL (bazuojami pagal „The National Assessment Framework for Languages at Senior Secondary Level“). Vyr. klasių mokiniams įvesti vertinamieji uždaviniai (Assessment Tasks), kur šalia einamosios programos pravedami ypatingi pratimai, užduotys įvairiomis temomis ir forma. Mokiniai skatinami – drąsinau daugiau pasireikšti kūrybiškai, rodant daugiau iniciatyvos.

– Koks būtų šių kursų mokyklos tikslas, žiūrint iš bendruomeninio taško?

– Kursų motyvacija yra lietuvių išlaikymas išeivijoje. Tik lietuviškai kalbantys sugebės išlikti pilnai, veikliai savo bendruomenės nariai. Pamišę kalba, pamišime ir kad esame lietuviai!..

– Kaip praktiškai vyksta darbas su mokiniais, p. Janavičienė?

– Mokiniai mokomi pagal nustatytą „Syllabus“ – programą. Be rašomųjų darbų pravedami pokalbiai, skaitoma rašytinė medžiaga (novelės, apsakymai, apysakos), prie to įeina ir dainos, pasakos, mįslės, patarlės, priežodžiai ir kt., kur po to jie diskutuojami. Nagrinėjami žymesnių poetų eilėraščiai – poemos, kaip, pav., Kr. Donelaičio „Metai“ – jų reikšmė. Siekiama susipažinti su lietuvių kalbos kultūra, skaitant įvairių autorių pasisakymus. Pagal galimybes mokiniai supažindinami ir su Lietuvos istorija – karalium Mindaugu, kunigaikščiais (Gediminaičių dinastija), Lietuvos valstybingumo idėja...

Klasėje nesivadovauju autoritetu.

Bandau įvesti kolegišką, draugišką atmosferą. Mokiniai turi pajusti, kad kiekvienas jų yra svarbus kaip asmuo. Darbai įvertinami nesigailint padrasininio žodžio – tai padeda vystyti kiekvieno skirtingiems sugebėjimams.

– Praeidamas pro mergaičių gimnazijos pastatus, mačiau, kad daugelyje jų vyksta šeštadieninės kalbų klasės, kurios – kaip pastebėjau – yra dauggausesnės kaip mūsų. Kokie santykiai su administracija, su kitakalbiais?

– Administracija gerai funkcionuoja, pareigūnai, kiek gali padeda – informuoja, leidžia naudotis, pav., kopijavimo įrenginiais...

Kai pradėjau mokinti, jaučiausi kaip miniatūrinėje Europoje – įvairiaučiai

mokytojai į mokyklą atsinešdavo savo krašto charakteringus tautinius bruožus, papročius... Vėliau užplūdo Pietų Amerikos žemyno žmonės – iš Peru, Urugvajaus... Šiomis dienomis milžiniški greičiu auga Azijos tautų klasės – kiniečių (net 7), japonų (6)... Bet su visais sugyvename gerai, nėra trymosios, trukdymų!

– Gal galėtumėte trumpai charakterizuoti savo mokinius?

– Mano mokiniai ryžtingo charakterio – patys nusprendžia mokytis lietuvių kalbos, nors žino, kad bus sunku – reikės anksti keltis, toli važiuoti, bus užimti šeštadienį rytai!.. Daugumas jų dar yra aktyvūs ir kitur – dalyvauja sporte, tautiniuose šokiuose, skautuose... Nors jie pažįsta vienas kitą iš seniau, bet ši mokykla ir toliau skatina tarpusavio bendravimą ir – tikėjimės – jie liks draugai visam gyvenimui.

Laikas bėga labai greitai. Mokiniai grupelėmis dirba – garsiai skaito, diskutuoja, rašo. Pabandau lietuviškai kalbėtis su australaite, užgulusia lietuvių kalbos žodynus. Dar sumetu žodį kitą su pažįstamais iš skautų stovyklų!.. Einame į kiemą, kur mano fotografė daro grupines nuotraukas. Atsisveikiname su linksmais kursantais ir jų darbingai nusiteikusia mokytoja ir pasukame Alberto gatvę vėl į stoties pusę.

Kalbėjosi B. Žalys

Nuoširdžiai sveikiname garbingą bendruomenės veikėją, **Antaną Kramilių**, Lietuvos Prezidento apdovanojimo proga **Sydnėjaus Liet. Katalikų Kultūros D-jos valdyba**

ĮSTEIGTA AUSTRALIJOS ZANAVYKŲ DRAUGIJA

Zanavikijos kraštiečių popietė, suruošta Sydnėjaus lietuvių klube, Bankstowne, spalio 9 d., jau praeity. Į ją buvo susirinkęs gražus būrys Sydnėjaus ir Newcastleio zanavykų ir jų bičiulių (38). Jų tarpe Sydnėje viešinti Lietuvos ministro pirmininko žmona, p. Birutė Šleževičienė, Garbės konsulas Viktoras Šluteris ir kelios viešnios – sportininkės iš Lietuvos, grįžtančios iš Pasaulio veteranų žaidynių.

Viena akimirka iš Zanavykų popietės: Birutė Šleževičienė įteikia rago taurę popietės organizatorei Martinai Reisgieniei. Nuotr. A. Kramilius

Su popietės tikslu svečius supažindino M. Reisgienė: „Metų pradžioje Lietuvos spaudoje pasirodė viešas valdžios pranešimas, kad Lietuvos Seimas rengiasi svarstyti naują administracinį apskrityų paskirstymą. Šis paskirstymas labai neigiamai nulems Zanavikijos kultūrinį likimą – šis mažas Lietuvos kampelis bus ištrintas iš etnografinio Lietuvos žemėlapiu ... kuris davė milžinišką kultūrinį lobį visam kraštui ... išaugino didelį skaičių įžymių Lietuvos vyrų ir moterų ... Panaikinus Šakių apskrities administracinį centrą, pamažu išnyks pagarba savo kilmei, noras būti zanavyku, pamažu bus iš atminties išbraukta garbinga Zanavikijos praeitis, nukentės etninė gyventojų sudėtis, nebus to šakietiško magnetu...“

Popietės tikslas ir esąs įsteigti Zanavykų draugiją ir išreikšti nepasitenkinimą Lietuvos vyriausybei Zanavikijos kaip etnografinio vieneto panaikinimo.

Tolimesnę programą – prie vaišių stalo – pravedė A. Kramilius. Viešnia, B. Šleževičienė, buvo apdovanota Martinos Reisgienės darbo juosta, o klubo valdybos pirm., Kęstas Protas, viešniai įteikė australiškų gėlių puokštę.

Viešnia savo šiltema žodyje išreiškė solidarumą zanavykams, primindama, kad ji yra tik eilinė Lietuvos pilietė ir neatstovauja Lietuvos vyriausybei, bet, ką girdėjusi, kaip žmona, papasakosavo vyrui. O šio netikėto susitikimo proga Lietuvių namams įteikė simbolinį ragą, iš kokio senovės lietuviai gerdavo midų.

Gautas ir vienas sveikinimas susirinkusiems į zanavykų popietę. Jį atsiuntė Šakių ligoninės vyr. gydytojas, Algirdas Klimaitis. Tarp kitko, jis rašo: „Aš manau, kad tiek mes, tiek Jūs, „australietiški“ zanavykai, esame neatskiriama etninė ir kultūrinė Lietuvos dalis, be kurios mūsų kraštas nustotų savo įvairovės. Šios etnokultūrinės Lietuvos dalies negalimas leisti sužaloti jokiais planuojamais administraciniais pertvarkymais... labai svarbu, kad išliktų ir būtų girdima zanavykiška tarmė, kuria

tariamą žodžiai iš Motinos lūpų jaudintų vaikų ir jaunimo protus ir širdis, skatinami kantrybę ir darbštumą, meilę savo Tėvynei.“

Vaišių metu Vincenta Vidžiūnaitė-Antanavičienė perskaitė zanavykišką pasikalbėjimą, o po to seserys Martina ir Vincenta bei šakietė Kazimiera Baltrušaitytė-Bitinienė, talkinant Pranui Andriukaičiui, padainavo kelias zanavykiškas dainas.

Popietės metu, gavus susirinkusiųjų pritarimą, įsteigta AUSTRALIJOS ZANAVYKŲ DRAUGIJA. Oveliausi išleisdamus garbingus svečius dar pasidalinta einamaisiais reikalais. Iki sekančio susirinkimo pirmininkės pareigas sutiko eiti Martina Reisgienė (adresas: 21 Casuarina Rd., Alford Point, 2234 tel. (02) 543 1001), sekretorius – Antanas Kramilius.

Pobūvio metu buvo išstatyta zanavykiška parodėlė, sudaryta iš M. Reisgienės juostų, audinių bei spaudos eksponatų (įskaitant ir juostą, kuria ji buvo surišta krikšto metu) ir A. Kramiliaus nuotraukų rinkinio apie Šakius ir šakiečius. Nemaža dėmesio susilaukė Alicijos Rugytės išleisti du tomų knygos „ZANAVYKIJA“.

Dėkingi esame zanavykams ir bičiuliams atsilankiusiems ir parėmusiems Zanavykų draugijos įsteigimą.

Dėkingi esame Onutei Kapočienei, Zitaiai Andriukaitienei ir Kazytei Bitinienei už paaukotas gėrybes vaišių stalui.

Popietės metu priimta rezoliucija: Gerbiamas Ponas Seimo Pirmininke,

REZOLIUCIJA

Mes žemiau pasirašę Australijos zanavykai, susirinkę Lietuvių namuose, Sidnėjaus mieste, 1994m. spalio 9d. protestuojame prieš liepos 19d. Lietuvos Seime prarastą įstatymą, kuris stipriai palietė etninę Zanavikijos kraštą su jo centru Šakiais.

Panaikinus Šakių rajono administracijos centrą, mes jaučiame, kad čia buvo padaryta didelė skriauda Zanavikijos krašto žmonėms. Pamažu išnyks savo kilmės savigarda ir noras būti zanavyku. Šios etnokultūrinės Lietuvos dalies negalima leisti sužaloti jokiais planuojamais administraciniais pertvarkymais.

Perkėlimas administracijos į Marijampolę, skaitome, buvo sąmoninga akcija sunaikinti Zanavikiją ir jos garbingą praeitį. Ar buvo atkreiptas dėmesys,

pav., į Gelgaudiškio, Plokščių ar Ilguvos gyventojus, kaip jie pasieks Marijampolę reikalui išitikus? Ar buvo atsižvelgta Šakių rajono žmonių ir gautas jų pritarimas šioms drakoniškesiems įstaty-

mams? Jeigu tai nebuvo padaryta, mes reikalaujame, kad Zanavikijos centrui Šakiuose būtų sugrąžinta anksčiau turėta administracija ir pagarba.

Akras

LIETUVAITĖ GROJA IR DAINUOJA MANLY DŽIAZO FESTIVALYJE

18-tas DŽIAZO FESTIVALIS, Manly → Rugsėjo 30 – Spalio 2, 1994

Ir vėl, kaip ir kiekvienais metais, šiuo laiku pavasarį į Manly sugužėjo džiaz mėgėjai iš visos Australijos. Festivaliui buvo paruoštos trys pagrindinės estrados. Pati didžiausia ir svarbiausia prie jūros. Programą išpildė garsiausios Australijos džiaz grupės ir kvietiniai džiazistai iš užsienio. Buvo puikios, saulėtos dienos, viliojantys džiaz garsai sklido po visą Manly apylinkę, virš jūros skrajojo ir nardė žuvėdros, daug žmonių sėdėjo pajūry ant smėlio, džiaugėsi muzika, gėrėjosi vaizdu.

Sekmadienį po pietų didžiojo pajūrio estradoje savo programą išpildė Canberos grupė „Straight Ahead“ (Vis pirmyn). Viena iš pagrindinių tos grupės dalyvių yra mums gerai žinoma džiaz muzikė Cecilija Kemežytė; grupėje ji groja fleita ir yra vedanti dainininkė. Grupės išpildymas atkreipė klausytojų dėmesį, ji groja jaunatviškai, žaismingai, su džiazu taip būdinga ilgėsiu gaida. Cecilijos fleitos garsai žavėjo publiką. Buvo malonu klausytis jos balso, subrendusio, įgijusio daugiau atspalvių, specifinių džiazui. Jauna muzikė yra atsidavusi savo profesijai, talentinga ir, kas svarbiausia,

Cecilija Kemežytė

nenuilstamai dirbanti. Už tai ir matome rezultatus. Grupė „Straight Ahead“ yra pripažinta ir aukštai įvertinta. Diską STRAIGHT AHEAD/FOLKed upJAZZ galima gauti pas „Straight Ahead“ 86 Davidson Street, Higgins, ACT 2615.

Jolanta Janavičius

LAIŠKAI REDAKCIJAI

Gerb. Redaktoriau,

Norėčiau pasisakyti dėl ALB Statuto Komisijos pasiūlyto Bendruomenės Statuto I skyriaus naujo 2b paragrafo, kuriame sakoma:

„ALB yra apolitinis vienetas ir kaip toks nesijungia nei į gyvenamojo krašto, nei į Lietuvos politinių partijų veiklą, bet netrukdo ALB nariams veikti tose srityse privačioje plotmėje.“

Iš viso nesuprantu, kodėl yra reikalingas tas statutinis pareiškimas? Kodėl po 50 metų ir Lietuvai atgavus nepriklausomybę dabar prireikė bendruomenei tapti apolitišku vienetu, nors tokiu ji iki šiol nerado reikalo pasiskelbti. Tikiu, kad Komisija neturėjo kokių nors „politinių“ minčių rašydama šį paragrafą, bet manau, kad tas įvyko dėl siauro žodžio reikšmės pritaikymo.

Kas yra apolitinis vienetas? Plačiaja prasme tai yra vienetas, kuris nesisidomi ar neužiima jokiais reikalais, liečiančiais valstybės tvarkymą, valdžios potvarkius, visuomeninę santvarką ar civilinę administraciją.

Kaip tokio vieneto valdyba išpildys to paties statuto I-mo sk. reikalavimus, kaip #7 „ALB tikslai siekiami, jos narių interesai ginami...“ ir #2a „...reiškia tautos ryžtą išlaikyti laisvą ir nepriklausomą valstybę“, be politinio veikimo? Nejaugi manoma, kad po nepriklausomybės paskelbimo, kaip tai pasakų princesei po vestuvių, ir toliau laimingai be nuotykių gyvensime? Negi nesitikima, kad vėl gali prireikti įtaigauti įvairias valdžias, rašyti protestus ir net palaiky-

ti tam tikrą politinę partiją ginančią mūsų interesus? Ar netolima praeitis mūsų nieko neišmokė?

Australijoje yra šimtai veikiančių sambūrių, kurie nepriklausydami jokiai politinei partijai visą laiką kišasi į politinius reikalus, gindami savo narių interesus, įskaitant net katalikų bažnyčią, bet dar nemačiau, kad kuriame būtų užakcentuota, kad tai yra apolitinis sambūrys.

PLB pirm. Nainys reikalaudamas užsienio lietuvių nario vietos Lietuvos Seime bei keldamas mūsų pilietybės klausimą ar neveikia politiškai?

Ir iš viso statutuose ir konstitucijose nenaudojami negatyvai ir nepaaiškinama, kuo ta valstybė ar organizacija nėra ir ko ji nedaro. Pareiškimas, kad ALB nesijungia į partijų veiklą yra nereikalingas, nes jei statutas reikalauja, kad ALB prilausytų kokiai partijai, tai ir tos partijos vardas turėtų būti įrašytas statutu. Taip pat šis „apolitinis vienetas“ čia, Australijoje, neturi teisės uždrausti ar nedrausti ar kitaip saikstyti pagrindinių piliečių teisių ar jų veiklos privačioje plotmėje. Taigi, #2a yra visiškai nereikalingas, nes jis jokių nuostatų bendruomenės veiklai nesuteikia.

Tik gaila, kad Komisija neišdrįso I-mo skyriaus paragrafuose paminėti mūsų susirūpinimo ir gynimo ne tik mūsų, bet ir Lietuvos žmonių teisių bei gerbūvio. Atrodo, kad ateities valdybos protestų rašymą prieš krašto draskymą paliks Sydnėjaus zanavykams.

Jonas Stačiūnas

KULTŪRINĖS PARASTĖS

Pasaulio skaitančiai publikai gerai pažįstama Nobelio premijos laureato Josifo Brodskio pavardė ir kūryba. Daug mažiau žinomi jo bedražygių, taip pat septintojo dešimtmečio disidentai Leningrado literatai. Viena ryškiausių asmenybių iš Nobelio laureato jaunystės aplinkos – Sergejus Dovatovas, kino aktorius Omaro Sharifo išvaizdos mūlžinas, publicistas, satyrikas, vėliau emigravęs į JAV, o prieš dvejus metus ten ir pasimiręs. Kaip ir Brodskis, jis turėjo daug draugų Lietuvoje, kurioje ne kartą svečiavosi ir apie kurią labai palankiai yra rašęs. Šią vasarą Vilniuje turėjau progos pasiskaityti Dovatovo kūrinį, kurie dabar jau ir jo tėvynėje leidžiami. Vieną eilutę iššviečiau, nes pamaniau, kad jis bus įdomus bei juokingas ir „Mūsų Pastogės“ skaitytojams.

Vertėja

Sergejus Dovatovas

LYRINIS NUKRYPTIMAS

Amerikoje mus pribloškė daug kas. Beveik visi telefonai ir valgomos moteriškos apatinės kelnaitės. Besiįsąsantys policininkai ir Reagano karikatūros... Kai kuo džiaugiamės, kai kuo baisimės. Reikiame informacija, purvą metro stotyse, juodaodžius paauglius su tranzistoriniais radijo aparatais... Ir, žinoma, nuo mūsų klišūna tarakonams. Tarp kapitalizmo piktžaidžiu tarakonai užima gana išpuodingą vietą.

Išvaizduokite neigiamų jausmų skalę. Iš manau, tarakonai joje turėtų atsidurti tarp nusikaltėlių ir bjaurių popiežių degtukų. Vos žemiau nedarbo ir truputį aukščiau negu marihuana.

Kas paskays, kad mes išleptinti? Namie risko pasitaikydavo. Buvo chamizmo ir veidmainiškumo. KGB ir cenzūra. Butai su bendra virtuve ir eilės prie muilo.

Tačiau, tarakonų nebuvo. Aš jų kaž-

kodėl neprisimenu. Nors gyventi man yra tekę pačionis įvairiausiomis sąlygomis. Kartą išsinuomovau butą Pskove. Per plyšius grindyse pas mane užeidavo benamiai šunys. O tarakonų, kartojų, nebuvo.

Gal aš jų paprasčiausiai nepastebėjau? Gal būt, juos užstojo stambesni grobuonys? Pavyzdžiui užsilikę stalinistai? Nežinau...

Trumpai tariant, atvažiuovome, apsižiūrėjome. Ir kilo baisesnė triukšmas:

– Nėra išsigelbėjimo nuo tų tarakonų! Lenda, bjaurybės iš kiekvieno plyšio! Tai tau ir Amerika! Ir dar civilizuotas kraštas!

Prasidėjo karas, panaudojant cheminių ginklų. Kambarius užpilame visokiomis nuodingomis bjaurybėmis.

Lyg tai jau nebėra baisesnio žvėries už tarakoną! Visai nuvylė mus tas prakeiktas kapitalizmas!

Antra vertus, leiskite paklausti, kas čia matė sukirmijusį obuolį? Nors viena supuvusių bulvė? Jau nekalbant apie senus bolševikus...

Ir apskritai, kuo jau taip baisiai nusikalto tie tarakonai? Gal tarakonas kada nors jums įkando? Ar įžeidė jūsų tautinį orumą? Juk ne...

Tarakonas – taikus sutvėrimas, netgi savotiškai elegantiškas. Jis turi veržlaus grakštumo, primenančio miniatiūrinį lenktyninį automobilį.

Tarakonas, priešingai negu uodas, tylus. Kas kada nors girdėjo, kad tarakonas būtų pakėlęs balsą? Tarakonas žino savo vietą ir retai kada apleidžia virtuvę. Tarakonai neturi kvapo. Priešingai – kovojantys su tarakonais gyvenamąsias patalpas pripildo šlykštaus chemikalų kvapo.

Man rodos, kad visa to pakanka susitaikyti su tarakonais. Juos pamilti – tai jau per daug. Bet susitaikyti, manau, galima. Aš, pavyzdžiui, taikausi. Ir tikiosi jie man atsako tuo pačiu...

Vertė Rita Baltušytė

FILMŲ PASAULYJE

Geras draugas yra amžinas

Mieste paauglys trankosi, neklauso. Jis protingesnis, tėvai nesupranta žinaus. Iš Amerikos didmiesčio šeima vyksta tolimon krašto vietovėn.

Stabtelia greitkelio pagriovyje, kur įvykusi avarija. Negyvuosius išveža. Lieka neglobojamas šuo. Dukrelė prašo ir šunį paimti. Net paauglys nori pavėžinti strastą gražųjį keturkojį.

Pasirinktoje vietovėje gyvena 146 žmonės. Vaikai juokiasi – mažiau kaip kunguje. Jokiu pramogų. Jų namas be elektros. Lyja, vėjuota, nyku. Prieberniui tupi keturkojis, žaidžia. Panašus į kino teatre matytą vardu „Lassie“, taip pavadinu. Šuo saugo namus, vaikus, žaidžia.

Pagrindiniu veikėju tampa „Lassie“. Įgijina berniuką nuo puolancio vilko, suranda pavogtas avis. Turtingo kaimyno vaikai pavydi naujakuriams, nori įkankinti jau gyvenimą pradėjusiam pažintį jaunuoliui. Grumiamis upėje, beskestantį turtingą vaiką išgelbsti neturtingasis, bet išgelbėtojas vos nepasikeista, jį išgelbsti „Lassie“, kuri

Svarbiausias aktorius – „Lassie“

šniokščiantis vanduo nugramzdina, skandina didelių akmenų pilnoje versmėje.

Gaila gerojo šuns, jo vardas išdrožiamas medyje greta mirusios motinos.

Kas gi tarp didžiųjų akmenų juda? Nagi, išsigelbėjęs „Lassie“!

Tuo vardu pagamintas ne vienas filmas, visi pažymi gražaus keturkojo protingumą, netgi sumanumą, narsumą. Ir šiame „Lassie“ labai pastabus, net protingesnis už kaimo žmones. Šunio savininkas Robert Weatherwax šunį gerai apmokė bėginti, šokinėti, nueiti, kur pasakyta, plaukti, urgėti, smagiai lošti, uodega vizginti. Žmonės tarsi jam talki-

nantie. Pagal Eric Knight rankraštį ekranui jį pritaikė keletas asmenų. Direktorius Daniel Petrie. Producers Lorne Michaels. Pagamino, platina „Paramount“.

Ir šis „Lassie“ filmas bus skaitlingai žiūrimas ne vien jaunimo. Kitos valstybės jau gaminasi santraukas, tai patvirtino Austrijos televizijos atstovė.

Filme nė vienas gyvulys nesužeistas. Eilė vaizdų panaudota iš kitur ar sumaniai apkarpyta.

Rankraštis ne visur itikinantis, kaip ir matomi veiksmai. Per trumpai parodyta miestiečio jaunuolio neigiama veikla palieka abejonių. Tėvų nutarimas palikti gerus darbus mieste, išsikelti į visiškai nepažįstamą vietovę be darbo – neleistinas paviršutiniškumas ne tik tėvams, bet visai šeimai.

Abejotina, kad didmiesty išpaikęs jaunuolis būtų stipresnis už kaimo vaikus. Turtingo ūkininko vaikai parodyti vien pilni blogybių, staiga pakilusio keršto, net bandymo nušauti naujakurio sūnų. Staiga vyresnės mergaitės palankumas naujai atvykusiam nepatikimas. „Lassie“ labai gražus, švariai užlaikytas, jausmus šuo, tokio nenorės nušauti turtingas ūkininkas vos jį pamatęs raitas jodamas. Visą laiką „Lassie“ sušukuotas, linguoja puikiais, ilgais pakaklės plaukais, nors muistosi šen ir ten, bet atrodo kaip atvestas į parodą. Neįtikėtinas avių kaimenės nupirkimas vos keliais žodžiais pasikeitęs. Tuščiame lauke tvoros atsirado kaip pasakoje. Žmonės elgiasi be savo nuovokos, laukia iki „Lassie“ nuves, parodys. Senasis ūkininkas visą laiką nekeičia elgesio, kalbos. Pagrindinė keturių Turner asmenų šeima vaidina be pageidautino jausmingumo. Avių kaimenės vagystė neįtikėtina. Turtingo ūkininko naujas namas kažin ar galėtų būti toks keistai prabangus kaime. „Lassie“ atradimai, kaip mirusios žmonos dienoraštis – neįtikėtini, nes šuo nežinojo mirusios kvapo, negalėjo užuosti paslėpto mirusios dienoraščio. Per lietuvių vaikoėjimas į nežinomą olą nakties metu neįtikimas, deja, režisierius kitaip nesugalvojo, kaip prie berniuko atvesti dantis rodantį piktą vilką. Tarp žolių gulėjusio ėriuko išgelbėjimas neįtikinantis, kai šalia drybsojo vilko papajauta avis. Betgi abejotinumų daugelis nepastebės, džiaugsis maloniai nuteikiančiu „Lassie“ filmu.

Algirdas Gustaitis

Aldona Prižgintaitė

Partizano Motina

Sugrabusius pirštuos rožančius ant lūpų - laukimo malda
- O Viešpatie, saugok, globoki
sūnus man paguoda visa!

Neduok jam patirti žiaurumo,
neliečia lai prieš ranka
supau, auginau jį, nešiojau
prarasti kodėl ir už ką?

Plaukai garbiniuoti, švelnučiai
veide nedrąsi šypsena --
rankutės man kaklą dar pina
ir pins, nesugrįžtų jei čia...

Sudegusio namo griūvėsiai
aplinkui tik vėjo rauda
ji verkia, ji verkia ir meldžias
karolių eile vis nauja

Ryte vėl kaimynai kalbėjo
– Girdėjau ją verkiant nakčia
– Sūnus jos aikštelėje miesto
žinios ji paliks neliesta

– Mačiau, atpažint negalėjo
be to juk žinai - ji ne ta!
– Naktis tik kažko vėl sugrįžta
kur laimė jai rodės tikra...

1960 m., Sydnėjus

Patarimas

Žmogus paklaustas kaip sulaukti
jam turimų daug metų skaičių
ar patarimą gali duoti ir kitiems
jis pagalvojo ir atsakė:
- Reikia turėti ramią sąžinę...

Ir aš matau... Gyvename tik kartą
išėję nebegrįšim...
ir visos mūsų žemiškos problemos
toj paskutinėj valandoj
atrodys smulkmenos mažytės...

Jei ir kalnus perkopt galėjai
ir dangų pasiekti ranka
tavęs vistiek gailės kiekvienas
kuris žinos kad be savęs
tu nieko žemėj nemylėjai...

Informacija

SYDNĖJAUS SKAUTŲ VADOVAMS

Lapkričio 6 d., 2 val. p.p. Lietuvių namuose (Bankstopwne) šaukiamas Sydnėjaus lietuvių skautų vadovų: vyr. skaučių, sk. vyčių, skautų akademikų, židiniečių ir skautininkų pasitarimas dėl tolesnės Sydnėjaus skautų ir skaučių veiklos.

Kviečiami visi ir visos.

Budėkime!

**Iniciatoriai: v.s. fil. B.Barkus
j.v.s. fil. V.Vaitkus
v.s. B. Žalys**

CANBERROS TAUTIEČIAMS

ALB CANBERROS VISUOTINAS NARIŲ SUSIRINKIMAS ĮVYKS CANBERROS LIETUVIŲ KLUBE SEKMA-

DIENĄ, SPALIO 30d. 2.00val. p.p. SUSIRINKIMO DARBOTVARKĖ:

1.Susirinkimo atidarymas; 2.Prezidiumo sudarymas; 3.Pirmininko pranešimas; 4.Kontrolės komisijos pranešimas; 5.Canberros Lietuvių bendruomenės inkorporavimo klausimo svarstymas; 6.Bendruomenės valdybos rinkimai; 7. Atstovų rinkimai į ALB Krašto Tarybos suvažiavimą; 8.Klausimai ir sumanymai.

Canberros lietuviai mielai kviečiami dalyvauti šiame susirinkime.

Kas pageidauja, Lietuvių klube gali gauti kopiją planuojamų Bendruomenės įstatų pakeitimų projektą.

ALB Canberros Apylinkės Valdyba

SPORTAS

PASAULIO VETERANŲ ŽAIDYNĖS

Antanas Laukaitis

Trečiosios PVS žaidynės (World Masters Games) šiemet įvyko Brisbanėje, rugsėjo 26 – spalio 8 d.d. Tai buvo didžiausios sportinės varžybos. Jose dalyvavo 26.000 sportininkų ir vadovų iš 71 valstybės, rungtyniaudami 30-je paskirų sporto šakų. Jauniausioji varžovų grupė – nuo 25-30 metų ir pati vyriausia buvo 101 metų plaukikė, nuplaukusi 50 metrų ir tuo pastačiusi savo amžiaus pasaulio rekordą. Ji 94 metų šuolių ir vandenį meistrė, amerikietė, buvo nusivylusi, kad jai nepasisekė pastatyti pasaulio rekordo.

Vaišės Brisbanės lietuvių namuose

Iki šiol veteranų varžybos vyko 1985 m. Kanadoje ir 1989 m. Danijoje. Sekančios žaidynės vyks Amerikoje. Kanadoje dalyvavo 8305 sportininkai iš 61 valstybės, o Danijoje – 5500 iš 76 valstybių. Veteranų žaidynės vyksta kas 4-ri metai. Jų tikslas padrasinti vyresnius ir buvusius jaunystėje sportininkus nepamiršti sporto ir dalyvauti savo amžiaus sporto varžybose. Atrodo, kad šios pradėtos veteranų varžybos turi labai didelį pasisekimą ir ateityje dar daugiau populiarės. Šios varžybos, kaip daugelis kitų, neturi kvalifikacijų ribos ir jose gali dalyvauti visi, jei tik priklauso tai amžiaus grupei. Australija turi savo atskiras veteranų žaidynes ir sekančios, jau 5-sios, įvyks 1995 m. spalio mėn. Melbourne. Čia dalyvaus virš 10.000 sportininkų.

Žaidynių atidarymas vyko spalio 1 dieną didžiajame ANZ sporto stadione. Parade dalyvavo apie 7000 sportininkų, įnešant dalyvavusių valstybių vėliavas ir iškėliant didžiulę žaidynių vėliavą. Žaidėjai savo grupėse – mojuodami savo tautinėmis ir žaidynių vėliavėlėmis bendrai žygiavo ir išsiriškiavo stadiono viduryje. Žaidynių atidarymo programoje, paskiriems orkestrams grojant, paradaavo įvairių mokyklų vaikai, šoko įvairių vietovių australų jaunimas, apsirengęs spalvingais drabužiais, vaizduodamas australiškos aplinkumos, vandenyno, žemyno vaizdus. Šoko ir aborigenai, apsirengę savo apranga. Atidarymo iškilmės vyko apie dvi valandas. Saulei nusileidus, buvo uždegti fakelai, žmonės nešė žibintus, sekė dainos, o visas buvo užbaigta gražia ir didinga fejerverkų ir raketų scena. Atidarymas nors gal ir neprilygo olimpiniam ar Britų "Mūsų Pastogė" Nr.41 1994.10.17

tautų sporto šventės atidarymui, tačiau buvo gražus ir įspūdingas. Žaidynes atidarė Quenslando gubernatorė L. Forde.

Lietuviai žaidynėse

Šiose žaidynėse Brisbanėje dalyvavo nepilnas 100 Lietuvos sportininkų ir jų rėmėjų. Tai turėtų būti didžiausias skaičius išvažiavusių reprezentuoti Lietuvą. Sportininkai buvo įvairaus amžiaus ir dalyvavo krepšinyje, lengvojoje atletikoje, plaukime, irklavime. Varžybose mūsų sportininkai pasirodė stebėtinai gerai, laimėdami 11 aukso, 3 sidabro ir 2 bronzos medalius. Atrodo, kad anksčiau skynę laimėjimus Sovietų S-gos naudai ir Lie-

tuvai, mūsų iškiliųjų sportininkai ir dabar savo šakose buvo labai geri, o buvusi pasaulio čempionė Birutė Kalėdienė ir dabar ieties metime gavo ne tik aukso medalį, bet dar ir pastatė pasaulio rekordą veteranų varžybose. Kitose varžybose aukso medalius laimėjo Rimgaudas Žalys – įaukštį šokime, Kęstutis Vislavičius – rutulio stūmimo, Danuta Ščepanskienė – disko metime, o rutulio stūmimo – sidabras, Aida Tučiūtė du aukso medalius laisvo stiliaus ir krūtinės plaukime, Ramunė Venckūnienė baudų metime iš 25-kių galimų 24 ir iš 75-kių 66, gaudama skirtingų varžybų du aukso medalius, Danielius Lukošius ir Karolis Nutautas dviviečių irklavime – auksas, Alvydas Varnas, Algirdas Lukošius, Karolis Nutautas ir Danielius Lukošius – poriniame irklavime gavo sidabro medalius. Birutė Keršulienė sidabro medalį už disko metimą ir aukso medalį už rutulį, Vilhelmina Bardauskienė šuolį ir toli gavo bronzos medalį. (Čia paminėti ne visi medaliai, nes žaidynes palikau joms nepasibaigus ir negavau paskutinių rezultatų.)

Be Lietuvos sportininkų žaidynėse dar dalyvavo 3 lietuviai iš Sydnejaus „Kovo“, tai Snaigė ir Philip Gustafson ir A. Andriejūnas, bei Kanados A. Stonkus ir iš Amerikos atvykęs, bet australus atstovavęs E. Palubinskas. Jis mesdamas baidas iš eilės įmetė 98 iš 100 ir gavo aukso medalį. Jis yra skaitomas visų laikų geriausias Australijos krepšininkas ir dabar spauda įdėdama jo nuotrauką, plačiai ir gražiai jį paminėjo, pažymint jo lietuvišką kilmę. Jis čia susitiko ir su lietuviais, senais pažįstamais.

Labai gražiai sportininkai iš Lietuvos buvo priimti Brisbanės lietuvių, kurie

AUKSO MEDALIAI LIETUVOS SVORIŲ KILNOTOJUI

Tarptautinės svorio kilnojimo federacijos suruoštame čempionate dalyvauti buvo pakviesti ir du lietuviai, tačiau dėl lėšų stokos atvyko tik vienas – Liudas Čičirka.

Jis atskrido rugsėjo 15 d. Aerodrome jį pasitiko A. ir E. Čižeikos.

L. Čičirka asmeniniame gyvenime yra mokytojas. Dirba Šilutės rajono kultūros, švietimo ir sporto skyriaus vedėju pavaduotoju.

Spausdiname Pertho lietuvių biuletenio „Žinučių“ pranešimą apie rungtynes:

„Čempionate dalyvavo 280 kilnotojų iš 29 kraštų. Sekančią dieną su Liudu nuvykome į Belmont sporto centrą užsiregistruoti, susižinoti ir apžiūrėti kur kas vyks. Jis taip pat išmėgino svorius ir juos bekilnodamas per 1 val. prarado 1 kg svorio.

Sekmadienio rytą dalyvavom federacijos narių kongrese. Lietuvos svorio kilnotojai federacijai nepriklausė. Sumokėjom 32,50 dol., kad taptume nariu. Buvosvarstomi, tarp kitko, ir taisyklių pakeitimai.

3 val. po pietų įvyko iškilmingas čempionato atidarymas. Ant scenos išėjo 29 kilnotojai su savo vėliavomis ir atstovaujamų valstybių užrašais. Tokrašto vėliavai išeinant į priekį, vienas gabus kilnotojas giedojo pirmąją kiekvienos tautos himno eilutę. Įspūdingiausias mūsų šikiams buvo mūsų himnas.

Ketvirtadienį, dvi valandas prieš varžybas, nuvykom pasiverti.

Nekantriai laukėme kilnojimo pradžios. Pertho lietuvius čia atstovavo p. Anaičiai, Stirbinskai, Jasai ir Čižeikos. Pagaliau atėjo ir

Liudo eilė. Pradėjo svorio rovimu vokiety su 90 kg, kitas su 100 kg, sekė austras su 105 kg, o Liudas pradėjo su 120 kg ir per tris rovimus (visus sėkmingus) išrovė 125 kg. Stūmimo Liudas pradėjo 140 kg ir trečiu stūmimu jam pavyko išstumti 150 kg. Tačiau austrui pavyko išstumti 152,5 kg, bet jo rovimas buvo tik 107,5 kg. Todėl sudėjus rovimą ir stūmimo svorius, Liudas iškėlė 275 kg už pirmą vietą, o austras su 260 kg gavo antrą vietą. Kadangi aukso, sidabro ir bronzos medaliai buvo skiriami už rovimą, stūmimą ir jų sumą, tad Liudas už savo pastangas gavo 1 sidabro ir 2 aukso medalius. Jam stovint ant pirmos vietos laimėtojo pakylas, su Lietuvos vėliavėle rankoje, pasigėrėdami žiūrėjome ir klausėmės gražiai ir teisingai amerikiečio giedamo Lietuvos himno.

Malonu, kad lietuvis svorio kilnojimo sporte kelia Lietuvos vardą. Tarptautinė svorio kilnojimo federacija sekančiais metais jį kvies dalyvauti ir svorio kilnojimo čempionate Vienoje.

Liudas Čičirka grįžo į Lietuvą rugsėjo 27 dieną. Pertho ir jo apylinkių lietuviams jis paliko labai didelį ir malonų įspūdį. Liudas liko dėkingas mūsų apylinkės valdybos pirmininkui p. Steckiui su žmona už jo globą, varžybų atidarymą, p. Stirbinskams už kazino parodymą ir atneštą ten laimę, brangiems tautiečiams Kings Parke susirinkusiems su juo pabendrauti. Dėkoja jis ir už gautas aukas, linkėjimus ir p. Jaso padarytą videofilmą apie jo viešnagę.

A. Čižeika

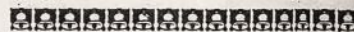
nors ir neskaitytina, tačiau parodė tikrą lietuvišką nuosirdumą ir svečius net dvi savaites apgyvendino savo namuose, vežiojo po žaidynių stadionus ir tikrai puikiai juos vaišino. Sekmadienį po buvusių pamaldų vyko susipažinimo popietė gražioje Lietuvių namuose. Moterys buvo parengusios tiek daug ir įvairaus bei skanaus maisto, kad jo netrūko iki vaišių pabaigos, o išalkę didieji sportininkai apetitus turėjo tikrai sportiškus. Karštas Brisbanės oras sukėlė ir nemažą troškulį, taip kad baras dirbo „viršvalandžius“ ir ištroškusių tikrai nebuvo. Nuotaika, kaip pasakė vienas iš svečių, buvo kaip per lietuviškas vestuves. Gerai pasistiprinus pradėta oficialioji susipažinimo programa, kur žodį su didele padėka savo padėdėjams ir visiems Brisbanės lietuviams tarė sporto klubo „Baltija“ pirmininkas V. Stankūnas. Kalbėtojų buvo daug, svečius sveikino Bendruomenės pirm. G. Bagdonaitė, paskirų organizacijų vadovai, „Baltijos“ klubo sekretorius A. Milvydas, kuriam teko visas svečių apūpinimas, E. Sagatys, davęs per radio ir spaudą žaidynių eigą ir kt. Iš svečių kalbėjo ALFAS p-kas A. Laukaitis, padėkodamas brisbaniečiams ir sportininkų vardu pasveikindamas svečius. Kalbėjo ir dovanas įteikė svečių sportininkų vadovai J. Pinskus ir D. Ivauskienė, Lietuvos sporto konsultantas A. Gudiškis, būsimų 1995 m. Pasaulio sporto žaidynių Lietuvoje vadovas R. Girs-

kis, Lietuvos ministerio pirmininko žmona B. Šleževičienė ir kiti. Visi su džiaugsmu dėkojo brisbaniečiams už tokią gražų priėmimą. Australija, atrodo, patiko visiems. Po kalbų, svečiai patiekė staigmeną ir Vanda Valkūnienė, Danutė Ivauskienė, Alma Brazaitienė, Romas Levickas ir Gerimantas Narkus labai gražiai, kartu su deklamacijomis padainavo. O vėliau dainos – svečių ir vietinių – skambėjo iki vakaro pabaigos ir nemanau, kad kada taip gražiai ir skambiai šiuose namuose buvo lietuviškai dainuota. Ačiū brisbaniečiams už tą visą parodytą lietuvišką vaišingumą ir svetingumą. (b.d.)

IEŠKO GYDYTOJŲ ADRESŲ

Amerikoje leidžiama užsienyje gyvenančių lietuvių medicinos gydytojų odontologų, vet. gydytojų ir farmakologų adresyno nauja laida. Nors šių profesionalų dauguma jau atsiliepė, dar trūksta adresų, ypač jaunesniosios kartos. Jeigu jūs dar nepranešėt savo duomenų (namų ir darbo vietės adresu, telefonų bei specialybės), skubėkite atsiliepti „Medicinos“ žurnalo redakcijai: c/o V. Saulys, MD.2.2639 W. 86th Street, Chicago, IL 606652, USA.

Rūta Gajauskaitė

Dar apie Australijos parlamentarus Lietuvoje

Australijos parlamentarų delegacijos vadovas Stephen Martin, M.P. kalba Invalidų vaikų ugdymo centre Vilniuje.

Vilūnienė (Ugdymo centras). Australijos parlamentarai turėjo progos paklausti ir pasisakyti. Po to buvo aprodytas Ugdymo centras, kur jie galėjo pabendrauti su vaikais ir darbuotojais bei pamatyti kiek yra padaryta Australijos lietuvių paramos dėka. A. Vilūnienė pareiškė, kad Australijos vardas yra kasdien minimas - tai dažai, tai žaislai, tai knygos ir kiti reikmenys atgabenti iš Australijos.

Mažoji Ugdymo centro salėje buvo surengta visų su protine nagale dirbančių Vilniuje įstaigų paroda. Kiekviena įstaiga ant gražiai paruoštų stovų išdėstė fotografijas, kuriose matėsi tų įstaigų darbai su nelaimingais vaikais. Australijos parlamentarai turėjo progos pasikalbėti su visais įstaigų atstovais, pasidalinti mintimis dėl tolimesnės veiklos.

Po to buvo priėmimas, kurio metu oficialiai kreiptasi į Australijos parlamentarus, prašant jų, kad Australija taip pat prisidėtų prie šios srities ugdymo, apmokėdama labdaros persiuntimą iš Australijos į Lietuvą ir sudarytų galimybę Lietuvos specialistams stažuotis Australijoje, o taip pat, kad Australijos specialistai galėtų atvykti į Lietuvą ir padėtų finansuoti įvairias programas Lietuvoje. Australijos delegacijos vadovas Stephen Martin, M.P. pagyrė Australijos lietuvių, „Vilties“ bendriją ir Vilniaus miesto įstaigų darbuotojus už gražius rezultatus, padedant vaikams invalidams ir pažadėjo oficialiais kanalais padėti Lietuvai šioje srityje.

Šia proga noriu dar kartą padėkoti Australijos lietuviams, kad jie rėmė ir remia mano darbą Lietuvoje. Iš gaunamos Lietuvos spaudos jūs puikiai žinote, kokią padėtyje šiandien yra Lietuvos žmonės. Žinote apie nesklandumus ir ekonominę padėtį, taigi dirbant tokiose sąlygose, neretai tenka nusivilti, net ašarą nubraukti, kaimatai, kaip tavo darbas nėra vertinamas, net trukdoma, bet prisiminus, kad visa tai yra Lietuvos nelaimingųjų vaikų labui, vėl imiesi darbo su kantrybe, pasišventimu ir viltimi, kad laikai pagerės ir visiems Lietuvos žmonėms ateis gražesnis rytojus.

Danutė Baltutytė, Vilnius

"Mūsų Pastogė" Nr.41 1994.10.17 psl.7

Kiekviena problema turi savo išsprendimo raktą. Antai, Ribentropo-Molotovo pakto pripažinimas - buvo raktas į Lietuvos nepriklausomybę. Raktas, atrakinęs duris į laisvę be jėgos panaudojimo. Raktas - teisinio dokumento forma - atstatęs istorinį teisingumą. Šiuo metu Lietuvos valdžia ir vyriausybė sudarinėja daugybę sutarčių su kitomis valstybėmis, iš kurių kelios turės ypatingą reikšmę Lietuvos istorijoje. Ypatingą todėl, kad galėtų atstatyti istorinį teisingumą arba įtvirtinti neteisę. Tokiomis šiuo metu yra sutartys su Rusija dėl tranzito į Kaliningradą bei su Lenkija.

Visi tarpvalstybiniai santykiai turi būti suderinti su istorijos raidoje priimtais dokumentais bei teisingai įvertinus istorinius įvykius.

Svarstant sutarties dėl tranzito į Kaliningradą sritį klausimą pirmoje eilėje būtina įvardinti, kad tai yra Rusijos karinis tranzitas į okupuotą Karaliaučiaus-Kaliningrado kraštą ir tokia sutartis įteisintų okupacijos padarinius. O šiuo metu vyksta atvirkštinis procesas - taisomi II-ojo pasaulinio karo padariniai. Todėl pradžioje privaloma išspręsti Karaliaučiaus-Kaliningrado krašto priklausomybės klausimą.

Raktas šiai problemai - pačių rusų paruošta medžiaga 1945 metų Potsdamo konferencijai ir ten priimti sprendimai bei 1920-ųjų metų dokumentai. Pagal juos akivaizdu, kad šis kraštas nuo amžių priklausė lietuvių gentims, buvo vokiečių okupuotas ir 1945 metais Potsdame perduotas Rusijai laikinam administravimui.

Subyrėjus SSSR ir atstačius Baltijos valstybių nepriklausomybę būtina paieigti ir okupanto laikiną administravimą Karaliaučiaus-Kaliningrado srityje bei išspręsti problemą iš esmės: - išvedant iš Karaliaučiaus-Kaliningrado krašto okupacinę kariuomenę; - Gražinant kraštą Lietuvai; - Gražinant į kraštą okupantų deportuotus gyventojus bei kviečiant emigrantus sugrįžti.

Išspręsti Karaliaučiaus-Kaliningrado problemą iš esmės - reiškia demilitarizuoti kraštą, baigti laikinąjį administracinį valdymą ir grąžinti jį Lietuvai. Šiuo tarpu tranzito sutartis - gilina problemą, įtvirtindama okupacinę kariuomenę Karaliaučiaus-Kaliningrado krašte ir pratęsia administracinį valdymą.

Rusijos okupacinės kariuomenės išvežimas iš krašto turi didelę tarptautinę reikšmę, nes tai eliminuotų vieną iš didžiausių karinių bazių Vidurio Europoje, taigi padidintų Europos saugumą. Rusijos laikinojo administravimo panaikimas krašte, reikštų II-ojo pasaulinio karo ir šaltojo karo pabaigą ir jo padarinių likvidavimą. Karaliaučiaus-Kaliningrado krašto grąžinimas Lietuvai, taip Rytų ir Vakarų Vokietijų susijungimas,

pagaliau, atstatytų kelis šimtmečius besitęsiančią istorinę neteisę, kada kraštas buvo ne tik okupuotas, bet ir gyventojai beveik visi išnaikinti. Mažai to, okupantai pasisavino prūsų tautos vardą ir savo juodus darbus dangstė šiuo vardu. Taip prieš visą pasaulį padaryta dar moralinė-istorinė žala tautai.

Karaliaučiaus-Kaliningrado problema privalo būti išspręsta šiandien ir iš esmės. Karinio tranzito įstatyminis įtvirtinimas tik pagilina šio krašto problemą ir ap sunkina jos sprendimą ateityje.

Sutarties su Lenkija išeities taškas - 1920-1939 metų Rytų Lietuvos okupacija ir aneksija. Kaip Rusija pripažino Ribentropo-Molotovo pakta, taip Lenkija privalo įvertinti Želigovskio akta, konstatuoti Lietuvai padarytą žalą ir sutikti ją atlyginti (atstatyti). Tik atlikus tai įmanoma teisingai, nepažeidžiant demokratiškos principų, suformuoti Lietuvos-Lenkijos sutarties turinį.

Šiuo metu LR Seimui pateikta ratifikuoti Lietuvos-Lenkijos sutartį sudarytą be Želigovskio akto įvertinimo ir įtvirtina Lenkijos interesus bei įteisina buvusios okupacijos padarinius.

Lenkijos interesų įtvirtinimas skaudžiausiai liečia taip vadinamą Suvalkų trikampį, paliekant jį Lenkijos sudėtyje ir užfiksuojant okupacijos padarinius Vilniaus krašte, kuris pasireiškia autonomijos reikalavimu.

Svarstant Lietuvos-Lenkijos sutartį LR Seime buvo išsakytos visos principinės nuostatos, tačiau Seimo valdančioji dauguma (DDP) „geros kaimynystės“ priedanga išlaikys esamą situaciją. Tai ką amžiaus pradžioje Lenkija užgrobė, amžiaus viduryje - Vokietija pardavė, amžiaus pabaigoje ir Lietuvos Seimas - padovanos. Taip nusprendė Seimo dauguma, 46 balsais nubalsavus už tai, kad diskusijos sutarties klausimu baigtos ir sekančiuose posėdžiuose bus pradėtas Lietuvos-Lenkijos sutarties ratifikavimo papunkčiui procesas. Prieš diskusijų užbaigimą, neįvertinus Želigovskio akto, balsavo 7 deputatai ir 9 susilaikė. Jei prie balsavusių „už“ nebūtų prisidėję Konservatorių partijos lyderiai - tokį Lietuvos interesų pažeidimą būtų galima įvertinti kaip neokomunistų partinį sprendimą. Dabar konservatoriai ir šita raktą, ateityje galėjusi padėti išspręsti Lenkijos okupacijos paliktas problemas, atrodo, atima. Deputatams pareikalavus, kad balsavimas už Lietuvos-Lenkijos sutarties diskusijų pabaigimą be Želigovskio akto įvertinimo, būtų prarastas per elektroninę įrangą, kad liktų dokumentai su deputatų balsavusių „Už“ pavardėmis, Č. Juršėnas atsisakė. Taip buvo išvengta viešumo ir visuomenės poveikio į sutarties ratifikavimą. Tautininkai rengiasi pareikalauti vardinio balsavimo sutartį ratifikuojant. Tik tada Lietuva sužinos pavardes tų deputatų, kurie savo balsais ilgą įtvirtins šio amžiaus neteisę, įvykdytą Lenkijos Lietuvai. Gaila tik, kad sužinos po laiko. Sutartis bus priimta.

IEŠKO

Olga - Mina Galbuogienė gyv. Kalvinės 10, Jurbarkas 4430, Lietuva ieško Ernst Peter Gotlib, gim. 1913 m., Balandžių km., Raudonės valsčiuje, Raseinių apskrityje. Žinantieji apie ieškomą asmenį, prašomi pranešti O. M. Galbuogienei virš nurodytu adresu.

AUKOS „MŪSŲ PASTOGĖ“

J. Rylis	NSW.	\$ 5
M. Zakaras	NSW.	\$ 5
A. Nekrašius	NSW.	\$10
Mrs. E.L.Brilingas	NSW.	\$25
J. Vencloviene	NSW.	\$ 5

Dėkojame už aukas!

Red.

Informacija

Sydnejaus lietuvių moterų socialinės globos draugija ruošia

METINĘ IEŠMINĘ

spalio mėn. 23 d. (sekmadienį) lietuvių Sodyboje Engadinėje. Kviečiame mielus tautiečius apsilankyti Sodyboje - praleisti popietę su draugais ir sodybiečiais.

Moterų draugijos valdybos ponios jus pavaišins skaniais lietuviškais patiekalais, o "Sūkurių" tautinių šokių grupė palinksmins šokiais ir dainomis. Laimėi išbandyti veiks laimės šulinys.

Laukiame visų iš arti ir iš toli!

SLMSG draugijos valdyba

PRANEŠIMAS VIZŲ Į LIETUVĄ REIKALU

Gautas pranešimas iš Garbės Konsulo Sydnejuje p. Viktoro Šlitterio, kad nuo spalio 6 d. turintiems Australijos ir JAV pasus ir vykstantiems 3 mėn. į Lietuvą, vizos nereikalingos.

Vizos yra vienašalės, t. y. Lietuvos gyventojams, vykstantiems į Australiją ar JAV, vizos yra reikalingos.

„MP“ Inf.

**AUKOS
AUSTRALIJOS
LIETUVIŲ
FONDUI**

Per mūsų igaliotinį Geelonge A. Obeliūną gauta:

a.a. Antanui Pisarskiui mirus vietoj gėlių 20 dol. Geelongo apylinkės valdyba (850); 15 dol. V. Salovėjus (240); po 10 dol. - F. M. Andrikoniai (210), V. Aukštietis (400), V. Čerakavičius (330), J. Manikauskas (410), A. Obeliūnas (1080), A. Paprečkas (27) ir O. Šrederis (415); po 5 dol. - J. Jančiauskienė (170) ir R. Skėrienė (165).

Ačiū už aukas,

Vincas Ališkauskas
AL Fondo išdininas

PASKAITA SYDNĖJUJE

Tėvynės Sąjungos Sydnejuje skyriaus valdyba iš anksto praneša, kad sekmadienį, lapkričio 13d., 2.30 p.p. Lietuvių namuose prof. dr. Algis Kabaila skaitys diskusinę paskaitą „Ar gali mūsų Bendruomenė būti nepolitinė?“

Platesnė informacija seks vėliau.

PADĖKA

Nuoširdžiai dėkojame Lietuvių Koop. Kredito Draugijai „Talka“ Sydnejaus skyriui už 600 dol. auką, padengti siuntos persiuntimo išlaidas, našlaičiams ir tremtinių šeimoms Lietuvoje sušelpiti.

**Sydney lietuvių katėlikų
kultūros draugijos valdyba**

**Prašome nepamiršti
užsimokėti
„Mūsų Pastogės“
prenumeratą.**

„Mūsų Pastogė“ Nr.41 1994.10.17 psl.8

PRANEŠIMAS

**Geelongo Lietuvių S-gos klubo
25-tasis metinis klubo narių
susirinkimas**

šaukiamas 1994 m. spalio 23 d. 2 val. p. p. Geelongo Lietuvių namuose, 128 Douro St., Nth. Geelong.

DARBOTVARKĖJE:

1. Susirinkimo atidarymas.
2. Prezidiumo kvietimas.
3. Balsavimo komisijos sudarymas.
4. Praeitų metų visuotinio susirinkimo protokolo skaitymas.

5. Pranešimai:

- a) pirmininko,
- b) kasininko,
- c) Revizijos komisijos.

6. Pranešimų diskusijos ir veiklos tvirtinimas.

7. Valdybos rinkimai, renkama iš penkių asmenų įskaitant ir vicepirmininkę moterų reikalams, o Revizijos komisija renkama iš trijų narių.

8. Klausimai ir sumanymai.

9. Susirinkimo uždarymas.

Kviečiame visus narius atvykti laiku, bet nesurinkus pilnam narių kvorumui, numatytas susirinkimas prasidės 30 min. vėliau ir bus laikomas teisėtas. Po susirinkimo - bendra kavutė, atžymėti 25 metų veiklą. Nariams pobūvis nemokamas, o svečiams tik \$4.00 nuo asmens.

Iki malonaus pasimatymo 25-tajame S-gos klubo narių susirinkime

**Geelongo Lietuvių S-gos klubo
valdyba**

PRANEŠIMAS

Vėl susidarė galimybė užsisakyti kagebisto raudoną knygutę, kurioje jis pasakoja, kaip buvo verbuojami agentai mūsų tarpe. Taip pat yra knyga apie Lietuvos žmonių genocidą nacių ir sovietų okupacijoje. Negaiškite ir užsisakykite minėtas knygas, kol jas dar galima gauti. Jos bus persiustos oro paštu. Kainos - JŪSŲ aukos. Siųskite pinigus su sau adresuotu voku (su ženkliuku): V. Mačys, P. O. Box 539, Pascoe Vale 3044.

PADĖKA

Melbourne TALKOS valdyba vėl paaugojo LPKT S-gai 500dol. Tai jau nebe pirmas kartas, kai ji paremia šią organizaciją aukomis. Valdyba taip pat užsisako TREMTINĮ ir visokią spaudą ne tik iš Lietuvos, bet ir kitų kraštų.

Lietuvos Politinių Kalinių ir tremtinių vardu, ačiū Talks Valdybai

Taip pat ačiū Ferdinandui GUŽUI už aukas ir atsiprašome už klaidingą pavardės atspausdinimą. Turėjo būti F. GUŽAS, o ne Gruzas.

LPKT atstovas
V. L. Mačys

SYDNĖJAUS LIETUVIŲ NAMUOSE

16 - 18 EAST TERRACE, BANKSTOWN. tel 708 1414

NOMINACIJOS | KLUBO DIREKTORIUS
užsidaro šeštadienį, spalio 22 d., 4 val. popiet.
Nominacijų formas galima gauti klubo raštinėje.

Klubas atidarytas

Pirmadieniais	5 v.v. - 10.30 v.v.
Antradieniais	klubas uždarytas
Trečiadieniais	5 v.v. - 10.30 v.v.
Ketvirtadieniais	5 v.v. - 11.00 v.v.
Penktadieniais	5 v.v. - 12 v.v.
Šeštadieniais	12 v. p. p. - 1.00 nakties
Sekmadieniais	12 v. p. p. - 10.00 v.v.

KLUBO VALGYKLA VEIKA

Ketvirtadieniais, penktadieniais ir šeštadieniais
nuo 6 iki 9 val. p.p.

Sekmadieniais nuo 1 val. iki 8 val. p.p.

SMORGASBORD

TREČIADIENIAIS - nuo 6 iki 8 val. p.p.

ŠEŠTADIENIAIS - nuo 1 iki 3 val. p.p.

PRANEŠIMAS

Lietuvių bendruomenės Spaudos sąjungos metinis susirinkimas įvyks Sydnejaus lietuvių klube, 16 - 18 East Terrace, Bankstown, lapkričio 20 d., sekmadienį, 2 val. po pietų.

LB Spaudos sąjungos nariai yra kviečiami siūlyti kandidatus į Sąjungos komitetą. Nominacijos komitetą turi pasiekti ne vėliau spalio 22 d. Nominacijos pateikiamos raštu su bent dviejų Sąjungos narių bei siūlomo kandidato parašais. Komiteto adresas: P.O. Box 550, Bankstown, NSW 2200.

Dabartinį LB Spaudos sąjungos komitetą sudaro pirmininkas V. Patašius, vicepirmininkas A. Dudaitis ir nariai A. Laukaitis, S. Skorulis ir V. Šliogeris.

Pagal Sąjungos įstatus du dabartinio komiteto nariai, A. Laukaitis ir V. Patašius, turi atsistatydinti per šį metinį narių susirinkimą, bet jie gali būti vėl renkami į naująjį komitetą.

**Lietuvių Bendruomenės
Spaudos sąjungos valdyba**

NUMATYTOS SIUNTINIŲ IŠSIUNTIMO DATOS

1994 M.

1) Spalio 22 d., 2) gruodžio 3 d.

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ išsiunčiami kas 6 savaitės ŽEMIAUSIOS KAINOS

AUKŠČIAUSIAS PATARNAVIMO STANDARTAS

Dėl smulkesnės informacijos kreiptis į Kristiną
Artimiausios siuntos 1994 m. **spalio 22 d.**

AGENTAI:

ADELAIDE (08) 212 2499, BRISBANE (07) 287 4339, CANBERRA (06) 297 2506, MELBOURNE (03) 363 8346, NEWCASTLE (049) 517 437.

Mūsų Pastogė

AUSTRALIAN LITHUANIAN WEEKLY

Published by the Lithuanian Community Publishing Society Ltd.

Leidėjas Lietuvių Bendruomenės Spaudos Sąjunga

Leidėjo, administracijos ir redakcijos adresas: P. O. Box 550 Bankstown N. S. W. 2200
Redaktorius Bronius Zyls. *** Redakcijos ir administracijos telefonas (02) 790 3233

Redakcija rašinius taisyti ir skelbia savo nuožūta. Rankraščiai negrąžinami ir nesaugomi.

Skelbimai: 1 cm x 6 cm = \$3. * * * Už skelbimų turinį redakcija neatsako.

Bendradarbių pasirašyti straipsniai nebūtinai reiškia redakcijos nuomonę.

Prenumerata metams \$35 Užsiėnyje paprastu paštu \$50 N. Zelandijoje oro paštu \$65

Užsiėnyje oro paštu \$90